

Bruksela, dnia 14 maja 2009 r.

KANCELARIA SENATU

Przedstawiciel Kancelarii Senatu
przy Unii Europejskiej

Sprawozdanie nr 27/2009

Opinie komisji w Parlamencie Europejskim kwiecień 2009 (wybrane)

1. ROLNICTWO – Badania laboratoryjne: ograniczenie testów na zwierzętach, ale bez hamowanie postępu badań naukowych

Opinia publiczna jest zgodna, że ze względów etycznych należy ograniczyć liczbę zwierząt wykorzystywanych w doświadczeniach naukowych. Dlatego Komisja Rolnictwa PE proponuje przyjęcie dyrektywy, która zaostrzy normy dotyczące dobrostanu zwierząt, ale w sposób, który nie zagrozi skuteczności badań naukowych prowadzonych w celu zwalczania groźnych chorób.

Co roku w ramach procedur naukowych w państwach UE-27 wykorzystuje się około 12 milionów zwierząt. Ponieważ w świetle aktualnej wiedzy naukowej całkowite wyeliminowanie tych doświadczeń nie jest możliwe, dlatego sposobem na redukcję doświadczeń na zwierzętach jest wprowadzenie metod alternatywnych. Tym zwierzętom, które nadal są wykorzystywane w badaniach z uzasadnionych przyczyn, należy zapewnić najwyższą ochronę i dobrostan, odpowiednio do celów doświadczenia.

Przyjmując sprawozdanie autorstwa **Neila Parisha** (EPP-ED, Wielka Brytania), Komisja Rolnictwa przyjęła większość z ww. celów. W szczególności, eurodeputowani poparli zakaz eksperymentów naukowych na małpach człekokształtnych, z wyjątkiem badań mających na celu zachowanie tych gatunków.

Jednak niektóre zapisy proponowanej dyrektywy zmierzające do ochrony ssaków naczelnych mogłyby zagrozić pozycji europejskiego sektora badań naukowych i pogorszyć jego pozycję wobec ośrodków badawczych w Ameryce i Azji. Posłowie zaproponowali poprawki, które umożliwią kontynuację badań medycznych i proponują upowszechnianie alternatywnych metod badań, w których nie wykorzystuje się zwierząt.

- **Badania na mniejszej ilości ssaków naczelnych**

Europejskie i międzynarodowe przepisy dopuszczające wymagają przeprowadzenia badań na zwierzętach z rzędu ssaków naczelnych w odniesieniu do substancji biotechnologicznych przed dopuszczeniem ich do badań na ludziach. Posłowie przekonują, że zbyt restrykcyjne zapisy w dyrektywie stanowiłyby utrudnienie dla całego przemysłu biotechnologicznego w

Europie przy opracowywaniu nowych leków do zwalczania takich chorób jak stwardnienie rozsiane, choroba Alzheimera i niektórych form raka.

- **Ocena dobrostanu zwierząt zanim wprowadzony zostanie zakaz chwytania zwierząt**

Posłowie popierają propozycje zakazu chwytania i wykorzystywania do badań zwierząt żyjących na wolności i zastąpienia ich zwierzętami z hodowli. Komisja powinna przeprowadzić ocenę dobrostanu zwierząt oraz ocenę wykonalności tej propozycji w ciągu pięciu lat od wejścia w życie dyrektywy. Do czasu zagwarantowania wykonalności propozycji, posłowie proponują przedłużenie okresu przejściowego do 10 lat.

- **Klasyfikacja stopnia dotkliwości testów**

Komisja Rolnictwa przyjęła również poprawki zwierające do doprecyzowania zapisów dyrektywy dotyczących stopni dotkliwości bólu wywołwanego u zwierząt przez procedury badawcze oraz powtórnego wykorzystywania tych samych zwierząt do badań doświadczalnych. Eurodeputowani domagają się przyjęcia zapisu, że właściwy organ, na podstawie uzasadnienia naukowego, może zezwolić na ponowne wykorzystanie zwierzęcia, jeśli poprzednia procedura przeprowadzona na zwierzęciu jest klasyfikowana jako „umiarkowana”, a kolejna procedura jest klasyfikowana jako „umiarkowana” lub „wiążąca się z trwałą utratą przytomności”.

- **Zwiększone wysiłki celem stosowania metod alternatywnych**

Jedną z cech dyrektywy jest dążenie do ograniczenia liczby testów na zwierzętach i rozwoju metod alternatywnych. Jednakże, nie wynika z niej, jakie będzie znaczenie Europejskiego Centrum Weryfikacji Metod Alternatywnych. Dlatego eurodeputowani z Komisji Rolnictwa proponują rozszerzenie zakresu obowiązków Centrum, który powinien objąć koordynowanie i promowanie rozwoju i wykorzystywania metod alternatywnych wobec procedur z użyciem zwierząt, w tym stosowanych i podstawowych badań biomedycznych oraz badań weterynaryjnych i badań regulacyjnych. Dodają, że Komisja i państwa członkowskie powinny przyczynić się finansowo i w inny sposób do rozwoju i, w razie potrzeby, do naukowej walidacji metod alternatywnych, mających na celu zapewnienie porównywalnego poziomu informacji, jak ten uzyskiwany w procedurach z wykorzystaniem zwierząt, które jednak nie obejmują wykorzystywania zwierząt, obejmują wykorzystanie mniejszej liczby zwierząt lub wiążą się z mniej bolesnymi procedurami, oraz podejmują takie działania, jakie uznają za właściwe w celu zachęcania do badań w tej dziedzinie. Należy ustanowić weterynaryjne banki biologiczne o dużym zasięgu, aby wspierać zasady zastąpienia, ograniczenia i udoskonalenia wykorzystania zwierząt, wykorzystując nadmiar tkanek pobranych w ramach procedur klinicznych.

- **Większa przejrzystość**

Eurodeputowani domagają się, by Komisja Europejska zapewniła wysoki poziom przejrzystości w związku z wykorzystywaniem zwierząt oraz pod względem informowania opinii publicznej o wdrażaniu środków ochrony zwierząt oraz o postępach w zakresie zastępowania metod przewidujących wykorzystywanie zwierząt.

Sprawozdanie zostało przyjęte stosunkiem głosów 19 za, 7 przeciw, przy 3 głosach wstrzymujących się.

2. RYBOŁÓWSTWO - Wspólnotowy system kontroli w celu zapewnienia przestrzegania przepisów wspólnej polityki rybołówstwa

Skuteczne i niedyskryminujące wdrażanie przepisów musi być jednym z podstawowych filarów wspólnej polityki rybołówstwa. Przestrzeganie przepisów i spójne podejście do kontroli stanowi najlepszy sposób ochrony interesów sektora rybołówstwa w perspektywie długoterminowej. Jeżeli podmioty zaangażowane w rybołówstwo – poczynając od rybaków, a kończąc na podmiotach sprzedających ryby konsumentom – nie zastosują się do przepisów, polityka rybołówstwa z całą pewnością zakończy się porażką. Zasoby rybne wyginą, a wraz z nimi zależne od nich społeczności.

Zarówno Komisja, jak i Parlament Europejski wielokrotnie wyrażały ubolewanie z powodu niezadowalającego poziomu przestrzegania przepisów i apelowały o lepszą kontrolę ze strony państw członkowskich, wprowadzenie zharmonizowanych kryteriów dotyczących inspekcji i sankcji, przejrzystość wyników inspekcji, wzmocnienie systemu inspekcji wspólnotowych i temu podobne działania¹.

Komisja PE ds. Rybołówstwa wprowadziła do rozporządzenia nt. wspólnotowego systemu kontroli w celu zapewnienia przestrzegania przepisów wspólnej polityki rybołówstwa, poprawki zmieniające zasady rybołówstwa rekreacyjnego. Ponadto zmieniła zaproponowane przez Komisję zasady, umożliwiające Komisji Europejskiej odliczenie kwot lub odmowę transferu kwot lub ich wymianę w celu zagwarantowania realizacji celów wspólnej polityki rybołówstwa przez państwa członkowskie. W zamian Komisja Rybołówstwa proponuje nowe zasady dotyczące niewykorzystanych transferów kwot i stwierdza, że budżet Unii Europejskiej powinien być wykorzystany do pomocy finansowej przeznaczonej na instalację urządzeń systemu monitorowania statków i elektronicznych dzienników połowowych. Współfinansowanie z budżetu Wspólnoty w obu przypadkach ma być ustanowione na poziomie 80%.

Należy sankcjonować państwa członkowskie pozwalające danej flocie na powtarzające się przekraczanie kwoty lub niepodejmujące środków niezbędnych do zagwarantowania przestrzegania norm wspólnej polityki rybołówstwa. Jednak mechanizmy sankcjonowania nie powinny polegać na obniżaniu lub zakazie transferów lub wymiany kwot, gdyż nie dotyczy to państwa członkowskiego niewypełniającego swoich obowiązków, ale flot, które mogą nie mieć nic wspólnego z naruszeniem, a nawet inne państwa członkowskie, niemające żadnego związku z naruszeniem (w przypadku wymiany kwot). Ponadto, stosując tego rodzaju środki, Komisja mogłaby wpływać jednostronnie na względną stabilność państw członkowskich

Sprawozdawca **Raül Romeva I Rueda** (Zieloni/EFA, Hiszpania) stwierdza, że prawdopodobnie najważniejszą zaletę systemu kontroli mającego zastosowanie do 27 państw członkowskich stanowi zasada, że wszyscy mają być traktowani równo, a wszystkie podmioty uczestniczące w łańcuchu produkcyjnym – rybacy, przetwórcy, nabywcy i inni – zyskać poczucie, że nie są dyskryminowane i że ponoszą część odpowiedzialności. Równe warunki konkurencji muszą zostać zapewnione w całej Wspólnocie i na wszystkich etapach łańcucha wytwórczego.

- **Rybołówstwo rekreacyjne**

¹ Zob. np. rezolucje PE z dnia 6.9.2006 r. (A6-0228/2006, P. Morillon), z dnia 23.10.2003 r. (A5-0331/2003, I. Figueiredo), z dnia 4.7.2002 r. (A5-0228/2002, E. Attwooll), z dnia 17.1.2002 (A5-0470/2001, R. Miguelez Ramos) i z dnia 6.11.1997 r. (A4-0298/1997, Fraga Estevez).

Temat rybołówstwa rekreacyjnego zyskał rozgłos w mediach i zdominował wszystkie dyskusje nad wnioskiem. Z dokumentu nie wynika jasno, co proponuje Komisja Europejska. Oczywiście, że w niektórych przypadkach rybołówstwo rekreacyjne może być prowadzone na dużą skalę i wywierać znaczący wpływ na zasoby rybne. Na przykład według danych państw członkowskich francuscy rybacy sportowi łowią 5 000 ton labraksy, a w ramach niemieckich połowów rekreacyjnych w Morzu Bałtyckim łowi się nawet do 5 200 ton dorsza. Połowy rekreacyjne tuńczyka błękitnopłetwego są tak znaczne, że Międzynarodowa Komisja ds. Ochrony Tuńczyka Atlantyckiego (ICCAT) przyjęła środki zarządzania w celu ich kontrolowania. Czy jest uczciwe względem rybaków komercyjnych, aby rybacy rekreacyjni mogli nadal prowadzić połowy poza wszelką kontrolą?

Eurodeputowani przyjęli poprawkę, która ograniczyłaby zakres rozporządzenia do niekomercyjnych połowów prowadzonych z łodzi (tj. nie z wybrzeża) na wodach morskich (tj. nie na wodach śródlądowych). W ciągu dwóch lat od daty wejścia w życie niniejszego rozporządzenia państwa członkowskie mogą dokonać oceny wpływu rybołówstwa rekreacyjnego prowadzonego na ich wodach i przedstawić te informacje Komisji. Na podstawie zaleceń Komitetu Naukowo-Technicznego i Ekonomicznego ds. Rybołówstwa dane państwo członkowskie i Komisja określa, które rodzaje rybołówstwa rekreacyjnego wywierają znaczący wpływ na takie zasoby. Państwa członkowskie miałyby czas na dokonanie oceny wpływu takich połowów na zasoby rybne oraz, w przypadkach gdy wpływ ten okazałby się znaczący, na zaproponowanie sposobu prowadzenia monitoringu tych połowów. W sytuacji, gdy rybacy komercyjni podlegają ograniczeniom połowów i innym restrykcjom, a jednocześnie rybakom niekomercyjnym zezwala się na łowienie bez żadnych limitów, zachodzi dyskryminacja, dlatego ostatecznie wszystkie połowy powinny być objęte kwotami krajowymi.

Eurodeputowani przyjęli ponadto poprawkę, która stwierdza, że rybołówstwo rekreacyjne prowadzone ze statku na morskich wodach wspólnotowych, dotyczące stada objętego wieloletnim planem odbudowy, może być oceniane przez państwo członkowskie, w którego wodach jest prowadzone. Połowy wędką z kołowrotkiem z wybrzeża nie będą jednak uwzględniane.

Ponadto, Komisja Rybołówstwa przyjęła poprawkę, że ryby wypuszczone w trakcie połowów rekreacyjnych nie są traktowane jako odrzuty ani nie są brane pod uwagę przy obliczaniu umieralności.

- **Sankcje**

Komisja Europejska ponownie próbuje zharmonizować sankcje stosowane w przypadku poważnych naruszeń. Tym razem Komisja proponuje zarówno poziom minimalny (co najmniej 5 000 euro), jak i poziom maksymalny (co najmniej 300 000 euro) sankcji administracyjnych.

Wprowadzono również innowacyjny pomysł systemu „punktów karnych”, które byłyby przyznawane statkom i kapitanom popełniającym naruszenia. Za powtarzające się naruszenia przyznawano by więcej punktów karnych, przy czym istniałby próg punktów, po przekroczeniu którego następowaloby czasowe zawieszenie lub anulowanie zezwolenia połowowego. W przypadku braku dalszych naruszeń punkty wygasłyby po pewnym czasie – trzech latach. System ten mógłby stanowić istotną pomoc w skłonieniu państw członkowskich

do bardziej spójnego traktowania naruszeń, co wchodzi w zakres równych warunków konkurencji. Zaproponowano poprawkę mającą na celu uwzględnienie właścicieli statków, gdyż to oni ponoszą ostateczną odpowiedzialność za działania statku.

Komisja Rybołówstwa zaproponowała, by operatorzy uznani za winnych poważnego naruszenia przepisów wspólnej polityki rybołówstwa byli wykluczeni z możliwości skorzystania z Europejskiego Funduszu Rybackiego, umów o partnerstwie w sprawie połowów lub innej pomocy publicznej. Karom przewidziany w niniejszym rozdziale towarzyszą inne kary lub środki, w szczególności zwrot pomocy publicznej lub dotacji otrzymanych przez statki dokonujące nielegalnych, nieraportowanych i nieuregulowanych połowów w danym okresie finansowania.

- **Dane w formie elektronicznej**

Każde państwo członkowskie powinno prowadzić zapis istotnych danych dotyczących uprawnień do połowów, wyrażonych zarówno w złowionych ilościach, odrzutach, jak i w nakładzie połowowym, oraz powinno zachowywać oryginały tych danych przez okres trzech lat lub dłużej, zgodnie z przepisami krajowymi. Komisja Rybołówstwa dodała zapis, że dane w formie elektronicznej powinny być przechowywane przez co najmniej 10 lat.

Nowe rozporządzenie ma być ostatnim z trzech rozporządzeń, które złożą się na system kontroli – przedtem przyjęto rozporządzenie dotyczące nielegalnych, nieraportowanych i nieuregulowanych połowów (IUU)² oraz rozporządzenie w sprawie zezwoleń połowowych³.

Podczas głosowania w Komisji Rybołówstwa sprawozdania poparło 19 eurodeputowanych, 5 głosowało przeciw a 1 wstrzymał się od głosu.

3. TRANSPORT - Przewoźnicy promowi i autobusowi zapłacą za spóźnienia

Pasażerowie będą wkrótce mogli dochodzić odszkodowań za opóźnione i odwołane kursy autokarów lub promów. Dotychczas takie prawa mieli jedynie pasażerowie linii lotniczych i kolei. Eurodeputowani z Komisji Transportu przyjęli propozycje rozwiązań, które dokładnie określają zasady zwrotu kosztów biletu w przypadku opóźnień lub odwołania kursu oraz wypłaty odszkodowań w razie wypadku. Propozycje te zostały zawarte w dwóch sprawozdaniach: autorstwa **Gabriele Albertini** (EPP-ED, Włochy) nt. praw pasażerów w transporcie autobusowym i autokarowym (32 za, 0 przeciw, 0 wstrzymujących się) i **Michela Teychenné** (PSE, Francja) na temat praw pasażerów podróżujących drogą morską i wodną śródlądową (18 za, 0 przeciw, 14 wstrzymujących się).

- **Podróż morska - 25%, 50% i 100% zwrotu kosztów**

Przewoźnik świadczący usługi w transporcie morskim będzie zwracał pasażerom:

- 25% ceny biletu za opóźnienia statku od jednej do dwóch godzin,

² Rozporządzenie Rady (WE) nr 1005/2008 z dnia 29 września 2008 r. ustanawiające wspólnotowy system zapobiegania nielegalnym, nieraportowanym i nieuregulowanym połowom oraz ich powstrzymywania i eliminowania.

³ Rozporządzenie Rady (WE) nr 1006/2008 z dnia 29 września 2008 r. dotyczące upoważnień do prowadzenia działalności połowowej przez wspólnotowe statki rybackie poza wodami terytorialnymi Wspólnoty oraz wstępu statków państw trzecich na wody terytorialne Wspólnoty.

- 50% procent ceny biletu za opóźnienie statku powyżej dwóch godzin,
- 100% ceny biletu, jeśli przewoźnik odwoła kurs i nie zapewni alternatywnego transportu.

- **Podróżowanie autobusem - 50% zwrotu kosztów**

W przypadku odwołania lub opóźnienia przekraczającego dwie godziny, kiedy szacowany czas podróży jest dłuższy niż trzy godziny, przewoźnik autobusowy powinien zapewnić transport alternatywny. Pasażer otrzyma zwrot 50% wartości biletu, jeśli nie zapewniony zostanie przez przewoźnika transport zastępczy.

- **Siła wyższa**

Powyższe zasady nie miałyby zastosowania w przypadku wystąpienia „siły wyższej”, jak wysokie pływy, silne wiatry, wysokie fale i zamarznięcie akwenu. Ponadto, przewoźnik nie wypłaci odszkodowania tylko wtedy, jeśli udowodni, że opóźnienie nastąpiło z przyczyn od niego niezależnych (np. korki, kontrole graniczne), których nie mógł przewidzieć lub z powodu zaniedbań ze strony samego pasażera.

- **Wypłaty zaliczkowe w przypadku śmierci lub wypadku**

W przypadku śmierci pasażerów lub odniesienia przez nich obrażeń spowodowanych wypadkiem, gdy pasażer nie zawarł innego ubezpieczenia podróżnego, przedsiębiorstwo autobusowe lub autokarowe będzie musiało w ciągu piętnastu dni dokonać płatności zaliczkowych proporcjonalnie do poniesionych szkód. W przypadku śmierci kwota zaliczki nie może być mniejsza niż 21 000 euro.

Odszkodowanie zostanie wypłacone w przypadku gdy istnieją oparte na domniemaniu faktycznym dowody, że wina leży po stronie przedsiębiorstwa transportowego. Celem ochrony małych firm transportowych, Komisja Transportu przyjęła zapis stwierdzający, że przewoźnik nie będzie musiał wypłacać odszkodowania, jeżeli wypadek spowodowany został przez okoliczności, które nie były związane ze świadczeniem usług transportu autobusowego i autokarowego ani których przewoźnik nie mógł uniknąć.

- **Osoby niepełnosprawne**

W obydwu propozycjach przyjętych przez Parlament znalazły się uwagi, że osobom o ograniczonej sprawności ruchowej nie można odmówić wstępu na statek lub do autobusu, chyba, że zagraża to ich bezpieczeństwu.

- **Transport miejski i podmiejski wyłączony z zakresu rozporządzeń**

Z zakresu rozporządzeń wyłączony został transport miejski i podmiejski pod warunkiem, że zostanie zapewniony porównywalny poziom praw pasażerów.

4. TRANSPORT – Pakiet rozwiązań dla rynku usług transportu drogowego przyjęty przez Komisję Transportu

Mniej pustych przewozów, możliwość dłuższej pracy kierowców autokarów i dokładne kontrole firm spedycyjnych, to kluczowe elementy pakietu rozwiązań legislacyjnych, które zatwierdził Parlament Europejski. Celem proponowanych rozwiązań jest unowocześnienie zasad dostępu do zawodu przewoźnika drogowego oraz rynku usług towarowego transportu drogowego. Podstawowe przyjęte zmiany to:

- w ciągu tygodnia przewoźnik międzynarodowy może dokonać trzech przewozów kabotażowych;
- kierowcy autobusów mogą pracować dwanaście dni pod rząd w czasie jednej podróży;
- ustalenie warunków, które należy spełniać, aby móc prowadzić działalność przewoźnika drogowego, ustalenie warunków zatrudnienia zarządzającego transportem

Porozumienie obejmuje trzy rozporządzenia wchodzące w skład pakietu transportowego: na temat zasad kabotażu, maksymalnym czasie pracy i kontroli przewoźników drogowych. Propozycje projektów legislacyjnych przyjętych przez Komisję Transportu będą miały znaczący wpływ na funkcjonowanie rynku drogowych przewozów towarowych, na którym działa łącznie ponad 900 tys. przewoźników i który zatrudnia 4,6 miliona pracowników w UE.

- **Kabotaż**

Dostęp do rynku międzynarodowych przewozów drogowych i kabotażowych jest obecnie regulowany przepisami dwóch rozporządzeń i dyrektywy z początków lat 60. Na rynku wewnętrznym transport międzynarodowy między państwami członkowskimi został całkowicie zliberalizowany, lecz w przypadku kabotażu wciąż istnieją pewne ograniczenia. W propozycjach uzgodnionych uprzednio z państwami członkowskimi Parlament podtrzymał stanowisko, zgodnie z którym w ciągu tygodnia przewoźnik może dokonać trzech przewozów kabotażowych.

W tym okresie przewoźnik może dokonać przewozu kabotażowego towarów w państwach członkowskich znajdujących się na jego trasie w ciągu trzech dni od momentu przekroczenia granicy bez ładunku. Można będzie wykonać tylko jedną usługę przewozu w każdym państwie członkowskim, nie więcej niż trzy w ciągu tygodnia.

Te zasady zaczną obowiązywać 6 miesięcy od opublikowania rozporządzenia.

Komisja Transportu przyjęła raport nt. przewozów drogowych i kabotażowych przygotowany przez eurodeputowanego **Mathieu Grosch** (EPP-ED, Belgia) stosunkiem głosów: 25 za, 6 przeciw, bez żadnego głosu wstrzymującego się.

- **Dostęp do rynku dla usług autokarowych i autobusowych**

Parlament przyjął również projekt rozporządzenia, którego celem jest uproszczenie zasad świadczenia usług przewozów autokarowych. W toku prac legislacyjnych posłowie zaproponowali poprawkę, która umożliwi kierowcom zatrudnionym w międzynarodowych okazjonalnych usługach transportowych odroczyć cotygodniowy okres wypoczynku o 12 kolejnych okresów 24-godzinnych pod określonymi warunkami. Do tej pory kierowcy musieli wykorzystywać jeden dzień na odpoczynek co sześć dni w podróży. Przewoźnicy musieli więc zatrudniać lokalnych kierowców do prowadzenia autokarów lub wysyłać dwóch

kierowców na każdą organizowaną wycieczkę objazdową, a to podnosiło koszty dla korzystających z tej oferty.

Zasada „12 dni pracy” zacznie obowiązywać od stycznia 2010 roku.

Drugie sprawozdanie eurodeputowanego **Mathieu Grosch** zostało przyjęte stosunkiem głosów: 32 za, przy 2 głosach wstrzymujących się.

- **Warunki wykonywania zawodu przewoźnika drogowego**

Celem kolejnego rozporządzenia jest ustalenie warunków, które należy spełniać, aby móc prowadzić działalność przewoźnika drogowego, ustalenie warunków zatrudnienia zarządzającego transportem oraz wzmocnienie systemu wydawania zezwoleń i kontroli przez właściwe organy oraz rejestrowania i analizy wniosków. Rozporządzenie ma na celu także uregulowanie kwestii rejestrów elektronicznych i ochrony zawartych w nich danych i stworzenie systemu wzajemnego uznawania dyplomów oraz ustalenie sankcji i praw pierwszeństwa.

Zarządzający transportem muszą być obywatelami lub posiadać prawo pobytu w kraju członkowskim. Projekt pozbawia przewoźników o wątpliwej opinii możliwości używania adresów skrzynki pocztowej lub przynajmniej utrudnia takie praktyki. Zdarza się bowiem, że przedsiębiorstwo jest formalnie zarejestrowane w jednym państwie członkowskim, ale w rzeczywistości prowadzi działalności w innym.

Sprawozdanie na ten temat zostało przygotowane przez eurodeputowaną **Sylvię Ticau** (PSE, Rumunia) i przyjęte stosunkiem głosów: 34 za, 0 przeciw, 0 wstrzymujących się.

Wszystkie trzy propozycje zostały wstępnie uzgodnione z państwami członkowskimi (Radą), dlatego głosowanie w Parlamencie Europejskim i formalne zatwierdzenie przez ministrów państw członkowskich UE zakończy prace legislacyjne nad tymi wnioskami.

5. ENERGETYKA - Oznakowanie opon pod kątem efektywności paliwowej i innych zasadniczych parametrów

W sytuacji, gdy prawie 25% łącznych emisji CO₂ jest wytwarzane przez transport drogowy, głównym wyzwaniem dla UE staje się zmniejszenie energochłonności pojazdów i emisji dwutlenku węgla. Opony odpowiadają za 20 do 30% łącznego zużycia paliwa przez pojazdy, toteż większa zgodność opon z zasadami zrównoważonego rozwoju powinna być zatem postrzegana jako część zintegrowanego podejścia do obniżenia zużycia paliwa oraz emisji w transporcie drogowym. W liście ukierunkowanych działań zawartej w planie działania na rzecz racjonalizacji zużycia energii, w którym podkreślono możliwość zmniejszenia całkowitego zużycia energii o 20% do 2020 r., za potencjalny sposób osiągnięcia tego celu uznano również oznakowanie opon.

Dzięki propozycji Komisji Przemysłu, zawartej w sprawozdaniu autorstwa **Ivo Beleta** (EPP-ED, Belgia), dotyczącej oznakowania opon, nabywcy opon będą lepiej poinformowani o ich efektywności paliwowej, przyczepności na mokrej nawierzchni i poziomie zewnętrznego hałasu toczenia opon. Etykiety na oponach będą oznakowane symbolami od A (najlepsze, klasa zielona) do G (najgorsze, klasa czerwona).

- **Efektywność paliwowa, przyczepność na mokrej nawierzchni i poziom hałasu**

Zgodnie z przygotowaną propozycją, począwszy od 2012 roku wszystkie wprowadzane na rynek opony montowane w samochodach osobowych oraz w pojazdach samochodowych o małej i dużej ładowności (opony C1, C2 i C3) będą musiały być wyposażone w proste i powszechnie zrozumiałe piktogramy przedstawiające właściwości użytkowe opony w odniesieniu do trzech parametrów: efektywności paliwowej, przyczepności na mokrej nawierzchni i poziomu zewnętrznego hałasu toczenia opon.

Dystrybutorzy mają również obowiązek udostępnienia objaśniającej wersji etykiety, określającej klasę efektywności paliwowej, klasę przyczepności na mokrej powierzchni oraz wartość pomiarową zewnętrznego hałasu toczenia na rachunkach wystawianych użytkownikowi końcowemu przy zakupie opon lub wraz z tymi rachunkami.

- **Etykieta dla opon o niskim wskaźniku hałasu**

W celu promowania używania opon o niskim wskaźniku hałasu, etykiecie dotyczącej wartości pomiarowej zewnętrznego hałasu toczenia wyrażonej w dB towarzyszy znak „niski poziom hałasu”. Jeśli poziom hałasu jest poniżej 68 decybeli, wówczas opona jest oznaczona symbolem C1, poniżej 69 – C2 a poniżej 70 – C3.

- **Opony zimowe**

Eurodeputowani są zdania, że we wniosku nie uwzględniono żadnego konkretnego przepisu dotyczącego opon zimowych (ani nordyckich opon zimowych). Jest to zaniedbanie, ponieważ parametry tych opon (np. przyczepność na mokrej powierzchni) nie są porównywalne z parametrami zwykłych opon. Dlatego należy dostosować oznakowanie w przypadku tego typu opon, aby uwzględniało ich specyfikę. Powinno odbyć się to w ramach procedury komitologii, gdyż skale klasyfikacji i metody badań nie zostały jeszcze określone.

- **Zachęty dla paliwooszczędnych i bezpiecznych opon**

Nowe prawo również zezwala na wprowadzenie zachęt (fiskalnych) do stosowania opon paliwooszczędnych i bezpiecznych, poczynając od opon klasy „C”.

- **Specjalna strona internetowa nt. znakowania opon**

Komisja Przemysłu PE jest zdania, że nie później niż do września 2010 r. Komisja Europejska powinna utworzyć stronę internetową poświęconą oznakowaniu opon i administrować nią jako centralnym źródłem informacji objaśniających na temat każdego składnika oznakowania.

- **Udostępnienie kalkulatora efektywności paliwowej na stronach internetowych**

Zgodnie z propozycją, dostawcy muszą na swojej stronie internetowej udostępnić objaśnienie piktogramów umieszczonych na etykiecie opon oraz kalkulator efektywności paliwowej. „Kalkulator oszczędności paliwowych” oznacza narzędzie udostępniane na stronie internetowej UE poświęconej etykietowaniu opon oraz za pośrednictwem ulotek i plakatów

informacyjnych w celu zademonstrowania potencjalnych średnich oszczędności paliwa (w procentach, litrach i euro) i zmniejszenia emisji CO₂ dla opon C1, C2 i C3.

- **Rozporządzenie a nie dyrektywa**

Posłowie z Komisji Przemysłu są zdania, że rozporządzenie byłoby lepszym instrumentem w tym przypadku niż dyrektywa. Rozporządzenie gwarantuje bezpośrednie zastosowanie postanowień odnoszących się do obowiązku oznakowania, ponieważ nie jest konieczna transpozycja do prawa krajowego.

Sprawozdanie zostało przyjęte stosunkiem głosów 49 za, przy jednym głosie wstrzymującym się.

6. PRAWA KOBIEC/ RÓWNOUPRAWNIENIE - Parlament proponował dłuższe urlopy macierzyńskie, ale jednak nie podjął decyzji w tej sprawie

Komisja Praw Kobiet Parlamentu Europejskiego domaga się obowiązkowej rejestracji współpracujących małżonków, tak aby przestali być niewidocznymi pracownikami, a także nałożenia na państwa członkowskie obowiązku umożliwienia objęcia współpracujących małżonków systemem ubezpieczeń osób pracujących na własny rachunek na wypadek choroby oraz inwalidztwa a także objęcie ich ubezpieczeniem emerytalnym.

Sprawozdanie autorstwa **Astrid Lulling** (EPP-ED, Luksemburg), przyjęte stosunkiem głosów 23 za, przy 2 głosach wstrzymujących się, stwierdza, że mimo wielokrotnego przypominania przez Parlament Europejski konkretnych propozycji służących zapewnieniu równości traktowania kobiet i mężczyzn prowadzących działalność na własny rachunek, w tym współpracujących małżonków, Komisja Europejska do tej pory nie przedstawiła odpowiednich wniosków w tej sprawie.

- **Urlopy macierzyńskie dostosowane do potrzeb**

Jeżeli chodzi o urlop macierzyński, eurodeputowani są zdania, że państwa członkowskie powinny zapewnić, by jego długość była dostosowana do szczególnej sytuacji współpracujących małżonków, zamiast powielać model przewidziany dla pracowników otrzymujących wynagrodzenie. Decyzja o przerwaniu pracy w rodzinnym przedsiębiorstwie przed porodem i po nim zależy, także w przypadku współpracujących małżonków, od zasiłku pobieranego z tego tytułu, który powinien być obowiązkowo przewidziany przynajmniej dla 4 tygodni przed narodzinami dziecka i po nich. Zachęta do przerywania pracy w tym przypadku opiera się zasadniczo na finansowaniu urlopu macierzyńskiego. Tak jak w Wielkim Księstwie Luksemburga, finansowanie to powinno być zapewnione w całości przez państwo, a nie przez pracodawców i pracowników lub osoby prowadzące działalność na własny rachunek i ich małżonków, tak aby uniknąć zakłóceń konkurencji na jednolitym rynku.

Państwa członkowskie powinny podjąć niezbędne kroki, aby zagwarantować, że kobiety prowadzące działalność na własny rachunek i małżonki współpracujące mogą być uprawnione do okresu urlopu macierzyńskiego przystosowanego do ich konkretnych potrzeb. Urlop macierzyński powinien mieć wybraną przez nie długość, pod warunkiem że całkowita długość nie przekracza czasu przewidzianego w dyrektywie 92/85/EWG.

- **Ochrona socjalna dla współpracujących małżonków: obowiązkowa**

Zgodnie ze sprawozdaniem EPEC UE–27 liczy 3,75 mln współpracujących małżonków (lub członków rodziny), co odpowiada 11,5% wszystkich osób prowadzących działalność na własny rachunek w Unii Europejskiej⁴. Około 11% osób prowadzących działalność na własny rachunek deklaruje, że pomaga im członek rodziny. W większości przypadków chodzi o kobiety pomagające małżonkowi lub uznanemu partnerowi.

Współpracujący małżonkowie nie są jednolitą grupą. Ten typ zajęcia występuje najliczniej w rolnictwie, rzemiośle i handlu, ale też w przypadku wolnych zawodów. W niektórych państwach członkowskich współpracujący małżonkowie mogą korzystać z określonego statusu. Na przykład we Francji mają do wyboru trzy możliwości: status małżonka pracownika, małżonka wspólnika lub małżonka współpracującego, z wpisem do rejestru handlowego lub rejestru zawodów. W większości państw członkowskich wciąż nie mają oni własnego statusu. Ich praca nie jest uznawana. Nie korzystają z zabezpieczenia społecznego niezależnie od małżonka. W większości państw członkowskich mają prawa pochodne, czyli należą (podobnie jak dzieci) do kasy chorych przysługującej osobie prowadzącej działalność na własny rachunek i mają prawo do renty wdowiej po śmierci takiej osoby. Co się jednak staje w przypadku rozwodu, zwłaszcza po wielu latach małżeństwa? Małżonek nieposiadający własnego zabezpieczenia społecznego ponosi wysokie ryzyko ubóstwa, ponieważ nie ma żadnego statusu ani potwierdzenia przepracowanych lat, aby mógł ubiegać się o prawo do emerytury lub renty inwalidzkiej.

Komisja Europejska zaproponowała, by ochrona socjalna była nieobowiązkowa, jednak wśród propozycji przyjętych przez Komisję Praw Kobiet znalazła się taka, która zobowiązuje państwa członkowskie do zapewnienia małżonkom współpracującym przynajmniej takiego samego poziomu ochrony socjalnej jak osobom prowadzącym działalność na własny rachunek. Środki te powinny gwarantować niezależne objęcie współpracujących małżonków systemami zabezpieczeń społecznych istniejącymi dla osób prowadzących działalność na własny rachunek i obejmującymi chorobę, inwalidztwo i ubezpieczenie emerytalne. Ponadto, bardzo ważne jest, aby składki na ubezpieczenie społeczne mogły być odliczane od podatku, dzięki potraktowaniu ich np. jako koszty operacyjne.

- **Równe traktowanie kobiet i mężczyzn prowadzących działalność na własny rachunek**

Parlament przyjął projekt dyrektywy w sprawie równego traktowania kobiet i mężczyzn prowadzących działalność na własny rachunek. Posłowie poparli propozycję znoszenia przeszkód w dostępie kobiet do działalności na własny rachunek, między innymi poprzez wprowadzenie szczególnych środków mających na celu ułatwienie podejmowanie działalności na własny rachunek.

Parlament uważa także, że kobiety prowadzące działalność na własny rachunek i małżonki współpracujące powinny być uprawnione do okresu urlopu macierzyńskiego przystosowanego do ich konkretnych potrzeb.

Osoby prowadzące działalność na własny rachunek, stanowiące 16% ludności aktywnej zawodowo, nadal są mniejszością w Europie. Zaledwie jedną trzecią z 32,5 mln osób

⁴ EPEC – Analiza dotycząca stosowania zasady równego traktowania kobiet i mężczyzn prowadzących działalność na własny rachunek i małżonków współpracujących, DG ds. Zatrudnienia, Spraw Społecznych i Równości szans, czerwiec 2008 r.

prowadzących działalność na własny rachunek stanowią kobiety, chociaż to one wydają się wyrażać większą gotowość do podejmowania działalności na własny rachunek w celu uniknięcia bezrobocia lub lepszego pogodzenia życia zawodowego i rodzinnego.

71% kobiet prowadzących działalność na własny rachunek pracuje w sektorze usług. W rolnictwie można zaobserwować podobny odsetek kobiet i mężczyzn, odpowiednio 21% i 20%. Największy wzrost liczby kobiet prowadzących działalność na własny rachunek (o 10% w latach 1998–2006) stwierdzono w Luksemburgu, a następnie w Grecji, Włoszech i na Cyprze (5%).

7. PRAWA Kobiet/ RÓWNOUPRAWNIENIE: Komisja Praw Kobiet domaga się przedłużenia urlopu macierzyńskiego do 20 tygodni

Komisja Praw Kobiet przyjęła sprawozdanie eurodeputowanej **Edite Estrela** (PSE, Portugalia) w sprawie wprowadzenia środków służących wspieraniu poprawy w miejscu pracy bezpieczeństwa i zdrowia pracownic w ciąży, pracownic, które niedawno rodziły, i pracownic karmiących piersią, stosunkiem głosów 18 za, 6 przeciw, przy 5 głosach wstrzymujących się.

• Okres trwania urlopu macierzyńskiego

W Europie długość urlopu dla mam po urodzeniu dziecka waha się od 14 do 52 tygodni. Posłowie zaproponowali przyjęcie jednolitych przepisów regulujących wymiar urlopów macierzyńskich.

Mając na uwadze, że 18-tygodniowy urlop macierzyński jest już udzielany w wielu państwach członkowskich, to czterotygodniowe przedłużenie (z obecnych 14 tygodni do proponowanych 18) stanowi niewielką zmianę, która raczej nie będzie miała znaczącego wpływu na przepisy prawne obowiązujące w państwach członkowskich. Komitet Doradczy ds. Równości Szans dla Kobiet i Mężczyzn zaleca przedłużenie urlopu do 24 tygodni. Zdaniem eurodeputowanych z Komisji Praw Kobiet, urlop macierzyński miałby trwać 20 tygodni i przez pierwsze sześć miałby być płatny w pełnym wymiarze. Zdaniem posłów dwadzieścia tygodni to korzystny okres, aby pomóc kobietom w dojściu do formy po porodzie, zachęcić do karmienia piersią i umożliwić kobiecie nawiązanie mocnej więzi z dzieckiem. Dłuższy okres mógłby niekorzystnie wpływać na powrót kobiet na rynek pracy. Sześciotygodniowy urlop zaraz po urodzeniu dziecka miałby charakter obowiązkowy, aby zachęcić kobiety do możliwie najdłuższego karmienia. Dyrektywa wprowadza także obowiązkowy dwutygodniowy urlop ojcowski.

• Wynagrodzenie

Zgodnie z wnioskiem Komisji kobiety przebywające na urlopie macierzyńskim powinny otrzymywać pełne wynagrodzenie, czyli kwotę równą ich ostatniemu miesięcznemu wynagrodzeniu lub średniemu miesięcznemu wynagrodzeniu. Jednak przepis ten nie jest obowiązkowy. Nowe przepisy gwarantują wynagrodzenie za pozostałe tygodnie urlopu, które nie mogłoby być niższe niż 85% podstawowego. Jest to odpowiednia granica, która zagwarantuje, że rodziny, a w szczególności rodziny z jednym rodzicem, nie będą zagrożone ubóstwem ani wykluczeniem społecznym. Wypłacanie wynagrodzenia przez okres urlopu gwarantuje, że kobiety nie znajdą się w gorszej sytuacji finansowej dlatego, że zdecydowały

się zostać matkami.

- **Zakaz zwolnienia z pracy**

Eurodeputowani popierają zaproponowane przez Komisję Europejską zmiany dotyczące zakazu zwolnienia z pracy i praw pracowniczych. W opinii eurodeputowanych, takie same uprawnienia należy przyznać ojcom przebywającym na urlopie ojcowskim.

Zgodnie z wnioskiem Komisji pracownicy nie można zwolnić w okresie od początku ciąży do upływu sześciu miesięcy od zakończenia urlopu macierzyńskiego. W opinii eurodeputowanych z Komisji Praw Kobiet, ten ostatni okres powinien zostać przedłużony do jednego roku, ponieważ w wielu przypadkach kobiety muszą się dostosować do nowej sytuacji w pracy i potrzebują na to czasu. Posłowie popierają ponadto prawo pracownicy do powrotu do swojej pracy lub na równorzędne stanowisko oraz do korzystania z wszelkiej poprawy warunków pracy, do której byłaby ona uprawniona w trakcie swojej nieobecności. Jednak są zdania, że konieczne będą zabezpieczenia gwarantujące, że stanowisko określone jako „równorzędne” będzie w zasadzie takie samo jak poprzednie, zarówno pod względem wypłacanego wynagrodzenia, jak i wykonywanych obowiązków.

Eurodeputowani chcieli również upewnić się, że żadna pracownica nie może zostać zwolniona podczas urlopu macierzyńskiego. Jeżeli jednak zwolnienie ma miejsce w ciągu dwunastu miesięcy po zakończeniu urlopu macierzyńskiego, pracodawca winien przedstawić na piśmie należycie uzasadnione powody jej zwolnienia.

- **Elastyczne sposoby organizacji pracy**

W opinii eurodeputowanych, należy zagwarantować, by pracownica po powrocie z urlopu macierzyńskiego miała prawo zwrócić się do pracodawcy o zmianę godzin pracy lub formy pracy. Pracodawcy powinni mieć obowiązek nie tylko rozważyć takie prośby, lecz także zatwierdzić je, jeżeli będą one uzasadnione. Takie samo prawo powinno dotyczyć ojców, aby zachęcać kobiety i mężczyzn do dzielenia się obowiązkami rodzinnymi. Fakt, że więcej kobiet niż mężczyzn korzysta z tych przepisów, prowadzi do nierówności płci i powoduje negatywne konsekwencje w odniesieniu do sytuacji kobiet w pracy i ich zależności finansowej. Ponadto, eurodeputowani są zdania, że pracownice w ciąży i pracownice, które niedawno rodziły lub karmiły piersią, oraz ojcowie na urlopie ojcowskim, powinni mieć zagwarantowane prawo odmówić pracy w godzinach nadliczbowych.

- **Przerwa w pracy na czas karmienia piersią lub karmienia sztucznego**

W opinii eurodeputowanych, matka karmiąca dziecko piersią jest w tym celu uprawniona do okresu przerwy w pracy, który może wykorzystać w dwóch osobnych okresach, z których każdy wynosi jedną godzinę – o ile w porozumieniu z pracodawcą nie wprowadzono innego systemu – nie tracąc żadnych przywilejów związanych z jej zatrudnieniem. W przypadku porodu mnogiego przerwa w pracy powinna zostać wydłużona o trzydzieści minut na każde dodatkowe dziecko.

8. PRAWA CZŁOWIEKA - Biznes i prawa człowieka w polityce UE

Podkomisja Praw Człowieka, pod przewodnictwem **Hélène Flautre** (Zieloni/EFA, Francja) zorganizowała wysłuchanie publiczne na temat praktyk biznesowych i poszanowania praw człowieka. Ponieważ w chwili obecnej ponad 80,000 unijnych firm prowadzi działalność na świecie, kwestia powiązania biznesu i praw człowieka wydaje się być bardzo istotną.

Jeśli firmy europejskie, które prowadzą interesy poza Unią Europejską, mają funkcjonować w zgodzie z nowoczesnymi standardami poszanowania praw człowieka, muszą zapewnić poszanowanie praw człowieka przez swoich własnych pracowników. Jednakże potrzebne jest i wielu z nich oczekuje na wytyczne od rządów w tej sprawie. Obecna taktyka UE, dająca biznesowi wolną rękę, nie dostarcza europejskim firmom prawdziwych wskazówek, pomocnych w tworzeniu strategii ochrony praw człowieka i unikaniu nadużyć praw człowieka na każdym etapie łańcucha dostaw – to główna konkluzja wynikająca z wysłuchania na temat „Biznes a Prawa Człowieka” zorganizowanego 16 kwietnia br. przez Podkomisję Parlamentu Europejskiego Praw Człowieka.

- **Firmy potrzebują wsparcia ze strony rządu**

Prof. John Ruggie - ekspert ONZ do spraw etycznego biznesu, autor raportu „Protect, Respect and Remedy: a Framework for Business and Human Rights”- powiedział, że często zachodzi niespójność między tym co rząd podpisał, a co robi w praktyce w zakresie praw człowieka. Firmy z kolei powinny stworzyć długofalowy program poświęcony przestrzeganiu praw człowieka, który umożliwi im ciągły monitoring i podjęcie szybkich działań przeciwdziałających jakiegokolwiek formie nadużyć. Niezbędne jest tutaj stworzenie operacyjnego mechanizmu reagowania na skargi i zażalenia.

Prof. Ruggie podkreślił, że nawet w warunkach dobrowolnych zobowiązań biznesu do przestrzegania praw człowieka, niezwykle istotną rolę odgrywa władza publiczna, która powinna stworzyć infrastrukturę umożliwiającą wolontaryzmowi prawidłowe działanie. Wciąż panuje bowiem błędne przekonanie, że firmy wolą bezczynność od zaangażowania rządu w gospodarce.

- **Odpowiedzialność, a nie dialog**

Dr **Jan Wouters**, profesor prawa na Uniwersytecie w Leuven, przedstawił w czasie spotkania wyniki badania na temat biznesu i praw człowieka w zewnętrznych stosunkach UE, przeprowadzonego na zlecenie Parlamentu Europejskiego. Mimo iż w zagranicznej polityce UE ciągle można znaleźć odwołania do CSR, wciąż brak konkretnych działań w tym obszarze. UE powinna dążyć do wypracowania jasnych międzynarodowych regulacji z zakresu obowiązków biznesu w odniesieniu do praw człowieka oraz poświęcić więcej uwagi wynikom i odpowiedzialności niż dialogowi.

Ruth Casals, przedstawicielka European Coalition for Corporate Justice, stwierdziła, że firmy i ich dyrektorzy powinni być odpowiedzialni za jakiegokolwiek nadużycia praw człowieka zaistniałe w spółkach-córkach poza granicami UE.

- **„Biznes bez gruntownych zmian nie będzie wystarczająco korzystny dla nikogo”**

Eurodeputowane **Ana Gomes** (PSE, Portugalia) i **Véronique de Keyser** (PSE, Belgia) stwierdziły z kolei, że następna kadencja Parlamentu Europejskiego powinna zdecydowanie

poświęcić czas i uwagę temu tematowi, będzie to jednak wymagało zaangażowania więcej niż jednej komisji parlamentarnej.

Richard Howitt (PES, Wielka Brytania), wiceprzewodniczący podkomisji i autor raportu Parlamentu Europejskiego na temat społecznej odpowiedzialności biznesu z 2007 r., wyraził swoje zaniepokojenie, iż rządy w swojej walce z kryzysem zignorują niefinansowe kryteria, całą debatę na temat zrównoważonego rozwoju i praw człowieka. Prof. Ruggie był bardziej optymistyczny w tej kwestii, szczególnie w kontekście długookresowym. Stwierdził on, że niezwykle istotne jest, by w trwającej teraz debacie na temat reformowania polityki publicznej głos zabrali zwolennicy idei odpowiedzialności biznesu za prawa człowieka.

Prof. **Ruggie** podkreślił, że „biznes bez gruntownych zmian nie będzie wystarczająco korzystny dla nikogo, nawet dla samego biznesu”. Konieczne jest zatem wprowadzanie innowacyjnych rozwiązań zarówno w zakresie dobrowolnych zobowiązań biznesu jak i regulacji.

- **Argumenty zwolenników społecznej odpowiedzialności**
 - działalność gospodarcza powoduje liczne problemy (np. zanieczyszczenie środowiska, wyczerpywanie zasobów naturalnych), w rozwiązywaniu których powinna uczestniczyć także firma;
 - przedsiębiorstwa posiadają osobowość prawną, są więc swoistego rodzaju obywatelami, którzy powinni dbać o swoje otoczenie;
 - przedsiębiorstwa dysponują często nadwyżkami dochodów, które można przekazać na cele publiczne (np. firmy przekazujące sprzęt komputerowy dla szkół i bibliotek);
 - dzięki odpowiedzialności społecznej, firmy mogą poprawić swoją reputację, a tym samym zwiększyć zyski.

- **Argumenty przeciwników społecznej odpowiedzialności**
 - firma powinna skupić się wyłącznie na kreowaniu zysków;
 - może zaistnieć konflikt interesów, decyzja podjęta przez menedżera może być subiektywna;
 - organizacje nie mają doświadczenia w kierowaniu programami społecznymi.

9. STOSUNKI ZEWNĘTRZNE: Bośnia i Hercegowina: eurodeputowani krytykują brak wspólnej wizji politycznej

Komisja Spraw Zagranicznych Parlamentu Europejskiego uznała, że jedynie zjednoczone, suwerenne i niepodległe państwo Bośnia i Hercegowina (BiH) może starać się o wstąpienie do Unii Europejskiej. Eurodeputowani, zaniepokojeni złą sytuacją polityczną w tym kraju, wyrazili ubolewanie z powodu niedostatecznej uwagi poświęcanej przez Radę kwestii pogorszenia się klimatu politycznego w BiH, a także z powodu okazywanego dotychczas przez państwa członkowskie braku determinacji do poważnej i skoordynowanej reakcji na sytuację w tym kraju

Eurodeputowani przypomnieli przywódcom politycznym w BiH, że przystąpienie do UE oznacza akceptację wartości i zasad, na których opiera się Unia, a mianowicie poszanowania praw człowieka, m.in. praw mniejszości, solidarności, m.in. solidarności narodów i wspólnot, tolerancji, m.in. tolerancji dla różnych tradycji i kultur, rządów prawa, m.in. poszanowania niezawisłości sądownictwa, oraz demokracji, m.in. akceptacji dla rządów większości

i swobody wypowiedzi. Ponadto, przypomnieli, że perspektywę przystąpienia do UE zaproponowano BiH jako jednemu krajowi, a nie jego poszczególnym częściom składowym, oraz że w rezultacie groźby odłączenia lub inne próby podważenia suwerenności tego państwa są absolutnie niedopuszczalne;

Eurodeputowani są zdania, że integracja europejska leży w interesie ogółu ludności Bałkanów Zachodnich. Z tego względu ubolewają nad faktem, że politycy BiH nie są zdolni porozumieć się w sprawie wspólnej perspektywy politycznej dla ich kraju i przez krótkowzroczny nacjonalizm utrudniają osiągnięcie celu, jakim jest przystąpienie do Unii Europejskiej i który przyniósłby obywatelom BiH pokój, stabilność i dobrobyt.

- **Reforma konstytucyjna musi być priorytetem**

„Bośnia i Hercegowina musi być niezależna, by umożliwić funkcjonowanie organom państwowym”, podkreśliła sprawozdawczyni Doris Pack (EPP-ED, Niemcy) podczas debaty z komisarzem ds. rozszerzenia – Olli Rehnem. Obietnica członkostwa Bośni i Hercegowiny w UE jest realna i osiągalna, pod warunkiem że kraj ten spełni kryteria z Kopenhagi i zdoła przeprowadzić niezbędne reformy przewidziane w priorytetach partnerstwa europejskiego.

Aby to osiągnąć, Bośnia i Hercegowina musi zakończyć proces reformy konstytucyjnej, co stanowi warunek spełnienia kryteriów kopenhaskich. Reforma ta opiera się na następujących kryteriach. Po pierwsze, państwo na poziomie centralnym powinno mieć wystarczającą władzę prawodawczą, budżetową, wykonawczą i sądową, żeby działać jako członek UE, ustanowić sprawny wspólny rynek, wspierać spójność gospodarczą i społeczną oraz reprezentować i bronić interesów kraju za granicą. Po drugie, liczba poziomów administracyjnych uczestniczących w zarządzaniu krajem powinna odpowiadać zasobom finansowym BiH i opierać się na wydajnym, spójnym i skutecznym rozdziale kompetencji. Celem jest redukcja obciążeń administracyjnych i biurokratycznych, która pochłania 70% budżetu krajowego. Po trzecie, obrona żywotnych interesów narodowych w BiH musi odpowiadać zdolności działania kraju.

- **Urząd wysokiego przedstawiciela**

Urząd wysokiego przedstawiciela powinien pomagać władzom BiH w osiągnięciu i właściwym wdrożeniu wszystkich pięciu celów i dwóch warunków określonych przez Radę ds. Zaprowadzenia Pokoju oraz że do tego czasu należy utrzymać urząd wysokiego przedstawiciela, który będzie zapewniał właściwe wykonanie porozumienia pokojowego z Dayton. Wspólnota międzynarodowa i jej wysoki przedstawiciel będą zgodnie z mandatem wysokiego przedstawiciela zdecydowanie przeciwdziałać wszelkim próbom podważenia podstaw porozumienia pokojowego z Dayton, zwłaszcza pokojowej koegzystencji różnych społeczności etnicznych w ramach jednego państwa

- **Rola specjalnego przedstawiciela UE**

Eurodeputowani są zdania, że Rada powinna przyznać nowemu specjalnemu przedstawicielowi UE:

- a) mocny i wyraźnie określony mandat oraz niezbędne zasoby personelu, żeby ułatwić przeprowadzenie reform wskazanych w niniejszej rezolucji i wspierać dialog ze społeczeństwem obywatelskim w takich sprawach, m.in. za pośrednictwem

nakierowanych kampanii publicznych;

- b) środki pozwalające na użycie wszystkich instrumentów Unii w celu wspierania rzeczywistych postępów w tym kraju, w tym uprawnienia do nakładania sankcji (np. zawieszenia pomocy finansowej UE);
- c) pełne i trwałe wsparcie polityczne oraz upoważnienie do prowadzenia ogólnej koordynacji podmiotów i instrumentów UE działających w BiH, gwarantując tym samym spójność i konsekwencję wszystkich działań UE oraz koordynację działań z odpowiednimi, międzynarodowymi podmiotami spoza UE, które działają w BiH;
- d) prawo do comiesięcznego informowania Komitetu Politycznego i Bezpieczeństwa o rozwoju sytuacji w BiH oraz do przedstawiania odpowiednich zaleceń w sprawie ukierunkowanych sankcji;

Ponadto, eurodeputowani wzywają wysokiego przedstawiciela UE ds. wspólnej polityki zagranicznej i bezpieczeństwa oraz komisarza ds. rozszerzenia, aby przyjęli dużo bardziej aktywną i widoczną rolę w BiH, składając regularne wizyty w tym kraju oraz skuteczniej wspierając dialog ze społeczeństwem obywatelskim.

- **Mniejszości etniczne**

W odpowiedzi na obawy wyrażone przez partie Zielonych i Socjalistów, eurodeputowani powołali się w rezolucji na Europejską Konwencję Praw Człowieka celem wezwania wszystkich społeczności etnicznych by zagwarantowały te same prawa dla wszystkich mieszkańców Bośni i Hercegowiny. Wszystkim wspólnotom mniejszościowym muszą przysługiwać te same prawa co społeczeństwom tworzącym większą całość, co oznacza zniesienie ograniczeń etnicznych dla biernego prawa wyborczego zgodnie z postanowieniami Europejskiej Konwencji Praw Człowieka i odpowiednimi opiniami Komisji Weneckiej Rady Europy

Rezolucja została przyjęta stosunkiem głosów 41 za, 2 wstrzymujące się, przy jednym głosie sprzeciwu.

Opracowała:
dr Magdalena Skulimowska⁵

⁵ Na podstawie debat komisji w Parlamencie Europejskim i informacji prasowych PE.